

Sefa Koyuncu

Yaşadıkça

sefa.koyuncu@tg.com.tr

Batı san'atının hikâyesi

Hıristiyan âleminin orijinal bir san'atı yoktur. **Batı (Hıristiyan) san'atı** diye lanse edilen, İsa "aleyhisselâm"dan çok önce yaygın olan **Yunan-Roma Natüralist** resim ve heykel geleneğini geliştirerek devam ettirip, kiliseye sokmaktan ibarettir.

-Bu tesbite itirazı olan varmı?

Varsa, **Antik Yunan-Roma** resim ve heykelleri ile günümüz kilise ve müzelerindekileri şöyle bir karşılaştırıp bir defa daha düşünsün!

Nitekim, Vernon Hyde Minor da tesbitimizi doğrulayarak, şöyle diyor:

"**Batı**'da yaklaşık olarak 19. yüzyılın ortasına kadar baskın san'at modeli taklide dayanıyordu. San'ata dair değerlendirilmenin birincil temeli, eserin ideal doğa anlayışına (Naturalist) uygunluğuydu." (Vernon Hyde Minor, Sanat Tarihinin Tarihi, Koç Üniversitesi Yayınları 2013, s.189)

Demek oluyor ki **Batılı san'atkâr**, asırlarca (**Rönesans san'atçıları** da dahil) **Eski Yunan-Roma** resim ve heykel san'atını taklid edip durdu.

-Niçin?

Kilise baskısı yüzünden!

Çünkü kiliseye (**Katolik**) göre ancak kutsal olan şeylerin, **İncil'deki hikâyelerin** resim (fresk) ve heykeli yapılabilirdi. Kilise, "Ressamsan sözde İsa, **Meryem figürü** çizecek; heykeltıraşsan kutsal kişilerin heykelini yapacaksın" diye dayatıyordu. İstisnai olarak manzara, deniz, ağaç -sipariş portre- resmi yapana itibar edilmiyor, san'atkâr gözüyle bakılmıyordu. Dahası yine kilise baskısı yüzünden manzara (nonfigüratif) resimleri müşteri bulamıyordu. Yaptığı tabloyu satamayan ve toplumda itibar görmeyen san'atkâr mecburen kilisenin baskısına boyun eğerek **sözde İsa ve Meryem figürleri** yapmak zorunda kalıyordu.

Nitekim, "**Paris Salon jürisi**, **Picasso'nun**,

"Modern san'atın babası" dediği **Cézanne**'in eserlerini gösterime sunmayı, 1864'den 1869'a kadar her sene reddetmiştir." (Peter Weis, Direnmenin Estetiği, Yapı Kredi Yayınları, 3.2, 12)

İşte bütün bu sebeplerle Batılı san'atkârın kilise baskısına karşı "özgürlük" arayışı ve haklı isyanı had safhadaydı.

Bu ve her dönemde **Müslüman san'atkâr** ise gerek saray gerekse halk tarafından el üstünde tutuluyor, hiçbir baskı söz konusu olmadan san'atını serbestçe icra ediyordu

-Modern san'atın öncülerinden **Delacroix**, **İslâm memleketlerine** giderek bu durumu bizzat yerinde müşahede etti.

"1832'de **Kont Mornay**'in **İslâm ülkelerine** gönderdiği elçilik grubunun bir üyesi olarak **İspanya (Endülüs), Fas ve Cezayir**'i dolaşan ressam **Eugene Delacroix**, bu gezide, zengin bir görsel imgelem kazanmış, renk dünyası bir **Avrupalı** için hayal bile edilemeyecek tonlarla zenginleşmiştir. Aynı yıllarda özel bir fırça tekniğiyle titreşen tonların yer aldığı ve **Divizyonizm**'i andıran renk etkileri oluşturan **Delacroix**, (**İslâm dünyasına** yaptığı) bu gezi yardımıyla rengin önemini kavramıştır. Renk konusundaki bu ustalıklı yaklaşımı, yapısal açıdan **Seurat'a**, **Dışavurumcu** açıdan da **Van Gogh'a** öncülük etmiştir." (Weiss, 3.2, 18)

Delacroix'la başlayan bu **İslâm san'atından etkilenme zincirinin Van Gogh** yoluyla **Marc Chagall** (1887-1985) ve dolayısıyla **Paris Okulu**'na ulaştığını yine **Peter Weiss**'dan öğreniyoruz. (Weiss, 3.2, 13)

Zira, **Chagall**, **La Ruche stüdyolarındaki "Paris Okulu" ressamları** arasındaydı.

Aralarında **Selim Turan** gibi hat sanatı eğitimi almış **Türk ressamları** da yer aldığı **Paris Okulu san'atçıları** ne mi yaptı?

-**Paris**'in göbeğinde, **İslâm soyut san'atının** üstünlüğünü dünyaya ilân ederek, **Batı somutunu** devirdiler!..

Telefonunuza, QR Scanner adlı reader programını indirerek QR kodunu okutunuz